

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/126/2021
Identifikačné číslo spisu: 1116214274
Dátum vydania rozhodnutia: 15.12.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1116214274.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ T. L. Z., bývajúceho v U. X., Š. XXX/XX, 2/ D. Z., bývajúcej v X., U. P. XX, 3/ K. J., bývajúceho v X., Z. XX, 4/ N. G. J., bývajúceho v X., J. XF, 5/ T. T., bývajúcej v X., G. XX/B, proti žalovanému S. R., bývajúcemu v X., X. X, zastúpenému advokátskou kanceláriou Bartošík Šváby s. r. o., so sídlom v Bratislave, Plynárenská 7/A, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18C/85/2016, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. februára 2020 sp. zn. 8Co/239/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi 1/.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. novembra 2017, č. k. 18C/85/2016-313 zamietol žalobu (výrok I.), ktorou sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi aukčnou spoločnosťou SOGA a žalovaným 24. septembra 2014, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k buste pápeža Pavla V. od Gian Lorenza Berniniho, z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporové poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov rozsudkom z 25. februára 2020 sp. zn. 8Co/239/2020 napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcom 1/, 2/, 3/, 4/ a 5/ v rozsahu 100 %.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca 1/ (ďalej len „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 CSP, ako aj z § 421 CSP. Namietal nesprávne

posúdenie nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti právneho úkonu v spojení s porušením práva na spravodlivý proces a to nevykonaním navrhnutých dôkazov. Navrhol napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobe v plnom rozsahu vyhovieť, resp. zrušiť a vrátiť súdom nižších inštancií na ďalšie konanie. Uplatnil si náhradu trov celého konania.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu namietal, že dovolanie bolo podané neoprávnenou osobou, lebo bolo spísané a podpísané rakúskym advokátom Dr. Andreasom Cwitkovitsom so sídlom Schwindgasse 7, 1040 Viedeň, Rakúska republika, ktorý k dovolaniu nepripojil písomnú zmluvu o spolupráci so slovenským advokátom alebo advokátskou kanceláriou. Z dôvodu nepreukázania oprávnenia Dr. Cwitkovitsa na zastupovanie žalobcu 1/ v dovolacom konaní navrhol dovolanie ako neprípustné odmietnuť. K veci samej poukázal na rozsiahlu súdnu prax v otázke určovacích žalôb a nutnosti preukázania naliehavého právneho záujmu na to, aby sa vôbec mohlo konať o predmete žalobného návrhu. Navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť resp. odmietnuť. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP.

6. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádia konania, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m.m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7. Aby dovolanie vyvolalo zamýšľané právne následky a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie vecne prejednať, musia byť splnené všetky podmienky jeho prípustnosti. Civilný sporový poriadok vyžaduje, aby dovolanie bolo podané na to oprávnenou osobou (§ 424 až § 426 CSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 427 CSP), smerovalo proti prípustnému predmetu dovolania (§ 419 až § 423 CSP) a spĺňalo zákonom vyžadované náležitosti vrátane osobitnej podmienky povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní (§ 428 a § 429 CSP). Podmienky prípustnosti dovolania sú vzájomne previazané; pre úspešné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku musia byť splnené nielen všetky kumulatívne, ale zároveň súčasne.

8. Podľa § 429 ods. 1 CSP dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Podľa § 429 ods. 2 CSP povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej; hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

9. Podľa § 436 ods. 1 CSP ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ nebol riadne o povinnosti podľa § 429 poučený v odvolacom konaní, súd prvej inštancie vyzve dovolateľa na odstránenie vád a poučí ho o následkoch neodstránenia vád dovolania. Súd prvej inštancie v zmysle § 436 ods. 1 CSP prihliada na existenciu vady dovolania spočívajúcej v nedostatku zastúpenia dovolateľa advokátom len v

prípade absencie (alebo nedostatočného) poučenia dovolateľa odvolacím súdom.

10. Podľa § 1 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) právne služby na území Slovenskej republiky poskytujú advokáti, ako aj ďalšie fyzické osoby a právnické osoby uvedené v ustanoveniach § 30 písm. b/, c/, d/ e/ a i/ za podmienok a spôsobom ustanoveným týmto zákonom. Advokáti poskytujú iné služby v súlade s osobitnými predpismi.

11. Podľa § 2 ods. 1 zákona o advokácii advokát je ten, ktorý je zapísaný do zoznamu advokátov, ktorý vedie komora.

12. Podľa § 30 písm. a/, b/ zákona o advokácii na účely tohto zákona euroadvokát je občan členského štátu Európskej únie alebo iného zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, ktorý je oprávnený poskytovať právne služby samostatne na základe profesijného označenia uvedeného v prílohe č. 1, hosťujúci euroadvokát, ktorý poskytuje právne služby na území Slovenskej republiky dočasne a príležitostne.

13. Podľa § 31 ods. 1 zákona o advokácii hosťujúci euroadvokát je oprávnený poskytovať právne služby na území Slovenskej republiky za podmienok a spôsobom ustanoveným týmto zákonom. Na účely tohto zákona a osobitných predpisov a v súlade s podmienkami ustanovenými týmto zákonom sa hosťujúci euroadvokát považuje za advokáta podľa tohto zákona.

14. Podľa § 32 zákona o advokácii hosťujúci euroadvokát je pri zastupovaní účastníka konania v konaní pred súdom, v ktorom musí byť účastník konania zastúpený advokátom alebo v ktorom môže byť zástupcom len advokát, a obhajobe obvineného v trestnom konaní povinný spolupracovať s advokátom zapísaným do zoznamu advokátov (ďalej len "spolupracujúci advokát"); inak nie je oprávnený účastníka konania alebo obvineného zastupovať alebo obhajovať. Vzájomnú spoluprácu si advokáti upravujú písomnou zmluvou.

15. Z vyššie citovaných ustanovení zákona o advokácii vyplýva, že pokiaľ hosťujúci euroadvokát zastupuje stranu v spore v dovolacom konaní, v ktorom musí byť zastúpený advokátom (bod 8. tohto uznesenia), je povinný spolupracovať s advokátom zapísaným do zoznamu advokátov, ktorý vedie Slovenská advokátska komora. V prípade nesplnenia tejto podmienky nie je hosťujúci euroadvokát oprávnený stranu v spore zastupovať (obdobne viď. uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 305/2015-8 z 16. júna 2015).

16. V danom prípade odvolací súd v zmysle § 393 ods. 1 CSP v napadnutom rozhodnutí žalobcu 1/ riadne poučil podľa § 428 CSP o náležitostiach dovolania a aj o povinnom zastúpení dovolateľa advokátom a o nutnosti spísania dovolania a ďalších podaní dovolateľa týmto kvalifikovaným zástupcom. Rozsudok odvolacieho súdu bol právnomu zástupcovi žalobcu 1/ doručený 7. mája 2020. Dovolanie, podané 7. júla 2020 bolo spísané a podpísané novým právnym zástupcom žalobcu 1/ - rakúskym advokátom Dr. Andreasom Cwitkovitsom, so sídlom vo Viedni, Schwindgasse 7. Dovolanie podané dňa 7. júla 2020, t.j. v posledný deň lehoty na podanie dovolania, bolo spísané hosťujúcim euroadvokátom, ktorý však spolu s podaným dovolaním (č.l. 562 a nasl. spisu) a plnomocenstvom (č.l. 583 spisu) nepredložil súdu dohodu o spolupráci s advokátom zapísaným do zoznamu Slovenskej advokátskej komory, ktorá je nevyhnutnou podmienkou na zastupovanie strany sporu v dovolacom konaní. Navyše hosťujúci euroadvokát v podanom dovolaní resp. v plnomocenstve, ani neuviedol žiadne skutočnosti svedčiacie o existencii predmetnej dohody. Na základe výzvy súdu prvej inštancie Dr. Andreas Cwitkovits až podaním z 6. mája 2021 predložil súdu Dohodu o spolupráci hosťujúceho euroadvokáta s JUDr. Romanom Jablonským, advokátom so sídlom v Banskej Bystrici, Advokátska kancelária VICTORIA, s. r. o. Stránska 3155/7, IČO: 51 164 353, zapísaným v Zozname advokátov SAK pod č. 6610, uzatvorenú dňa 30. júna 2020 (č.l. 645 spisu). Vzhľadom na uplynutie lehoty na podanie dovolania, v ktorom ani nebola žiadna zmienka o Dohodu o spolupráci hosťujúceho euroadvokáta, už ale podľa názoru dovolacieho súdu nebolo povinnosťou súdu prvej inštancie vyzývať

dovolateľa na odstránenie väd dovolania a poučovať ho o následkoch neodstránenia väd tohto mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 436 ods. 1 CSP.

17. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poukázať na to, že spísanie dovolania advokátom je obligatórnou podmienkou dovolacieho konania, ktorá musí byť splnená už pri podaní dovolania; jej nedostatok musí byť odstránený do uplynutia zákonnej lehoty na podanie dovolania. To neplatí, ak dovolateľ nebol riadne poučený odvolacím súdom (viď uznesenie najvyššieho súdu z 18. decembra 2019 sp. zn. 4Cdo/190/2019, R 39/2020). Aby boli splnené všetky podmienky prípustnosti dovolania a dovolací súd mohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum, je procesnou povinnosťou dovolateľa podať a formulovať svoje dovolanie tak, že pri zachovaní podmienky včasnosti jeho podania zároveň bude splnená podmienka náležitosti dovolania vrátane povinného právneho zastúpenia v zmysle § 429 CSP. To znamená, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, dovolateľ je povinný v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré dovolaním napáda (§ 427 ods. 1 CSP), podať dovolanie právne perfektné, t. j. spĺňajúce všetky zákonom požadované náležitosti v zmysle § 428 a § 429 CSP; prípadne vady už podaného dovolania v tejto lehote odstrániť tak, aby všetky zákonom požadované náležitosti spĺňalo. Opačný záver, podľa ktorého ak by pre právne relevantné uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku pri zachovaní stanovenej dvojmesačnej dovolacej lehoty postačovalo len podanie akéhokoľvek blanketného, neúplného, nesprávneho alebo nezrozumiteľného dovolania a dovolateľ by mohol vady takéhoto dovolania účinne odstraňovať aj po uplynutí tejto lehoty (v podstate až do vydania rozhodnutia dovolacím súdom), je v rozpore s koncepciou prísneho režimu koncentrácie sporového konania, ktorá sa vzťahuje na inštitút dovolania upravený Civilným sporovým poriadkom (por. § 430, § 434, § 427 ods. 1 v spojení s § 436 ods. 1 a contrario CSP), ako aj s ustanoveniami zákona vymedzujúcimi podmienky prípustnosti dovolania (§ 419 až § 435 CSP).

18. So zreteľom na to, že v posudzovanej veci nebola splnená osobitná podmienka dovolacieho konania vyplývajúca z § 429 ods. 1 CSP v spojení s podmienkou vyplývajúcou zo zákona o advokácii (§ 32) v lehote na podanie dovolania, najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu 1/ podľa § 447 písm. e/ CSP pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia. Následkom nesplnenia tejto osobitnej podmienky dovolacieho konania je nemožnosť uskutočnenia meritórneho dovolacieho prieskumu, nakoľko prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútny, ale je obmedzený citovaným zákonným ustanovením sledujúcim legitímny cieľ, ktorým je podanie iba kvalifikovaných podaní (dovolaní) na najvyšší súd ako mimoriadnu opravnú inštanciu.

19. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že v súlade so zásadou úspechu žalovaného v dovolacom konaní priznal žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi 1/ v plnom rozsahu. O výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.